

גיטלמיים באו מאמריקה בשעת האפס, לפני הפניה הגדולה של ראש הממשלה בדבר תכנית הביליון, הר כיר מלון "המלך דוד" בירושלים ירדו גר דול, שבו נפגשים אנשים שונים, משוחח חים ביניהם כאילו היה לאחד משנהו למ- כירה ולשני התכייף לקות. היו אלה אנ- שי מפלגות, שרים לשעבר, עסקנים וגם עתונאים, שעמלו קשות "בכל החזיתות"

הגיטלמיים במלון המלך דוד

מר שור ענד עניבה אמריקאית...

כדי "להוציא" משהו, כאן, באולם הגדול של המלון, נתכנסו מנהיגים ציונים ויהודים אנטי-ציונים ועל כולם יהודים אישיים שנפל בגורלם להיות מיליונרים או כלכלים גדולים.

ומשנאל אחד מה דעתו על סיכויי ה- השקעות והלוואות אמריקאיות לישראל, הר רגע ואמר: "מובטחני כי אילו שלחתם בריגדה אחת לחזית קוריאה, היה הדבר מר עיל מאד מאד". האיש שאמר זאת עומד בראש חברה גדולה מאד באמריקה, שת פוקתה החדשה (חומר חיוני מאד בישראל) יכולה לספק את תצרוכתה הדרושת של ארצנו. וכאשר נשאל אם אמנם יש ב- דעתו הוא לפתוח בעסקים עם ישראל, אמר: "בתנאים מסויימים — כן". והוא פירט כמה וכמה תנאים, ביניהם מצב מדי- ני יציב עם השכנים והבטחה כי יוכל להוציא מכאן דולרים.

במקום זה התערב אחר, אף הוא בעל השפעה עצומה במשק מסויים באר צות הברית: "כן... ועוד דבר אחד שהוא חשוב מאד — חוקה, עדיין אין קונסטיטר ציה בישראל. וכדאי מאד לדעת מה מח ייב את הממשלה, ומלבד זה — מנין לה, לאיש שיסכן מיליונים, שבחירות הבאות לא יבוא לקואליציה עם מפ"ם?" וכאן, ושטח המלה מפ"ם, התערב שוב אדם שלישי, שלא הצלחנו לזהות את ה- שיבותו הכלכלית או הפוליטית: "שמעתי כאן היום, שבישראל ישנם שני עתונים יומיים הכותבים בזכות קוריאה הצפונית. ואחד מהם הוא של מפ"ם."

דהאטס איט! השיב בן שיחנו. אבל כמובן, ביחס לקיבוץ גלויות, ביחס לעליה — נגביר את המאמצים כדי לגייס כספים... ואגב, מיכרז אני לומר, כי הודעתו האחר רונה של ה"פריימיניסטר" שלכם על אמ- ריקה, שאיננה גלות — עשתה רושם מצוי ין אצלנו... אפשר יהיה עתה להגביר את המגבית..."

בין שני יהודים עם כפות לראשיהם, ואחד מהם השר א.מ. לוי, מצאה לה מקום הגברת רוו הלפרין, ולא הרחק ממנה אשה צעירה, שעליה רגנו כי היא מיל- יונרית, הגם שלפי לבושה אפשר היה לחשוך בה כי במשך חמש עשרה שנים קיבלה מלבושים לפי שיטת דוב יוסף. העתונאים התרוצצו לאורך הקירות, לאחר שלא הוכן בשבילם מקום.

אלא טועה, שר האספקה הוא גם שר החק- לאות ז.א. "בוס" לשני משרדים, ואילו מר משה שפירא הוא "בוס" ל-3 משרדים. (ישנם עוד "בוסים" כאלה). שכן התחיל השר להשיג את גבולות הוולת ולפגוע ב- סמכויות משרדי חבריו לממשלה. בהורדת מחירי הנסיעות, למשל, פגע בשר התח- בורה. בהורדת מחירי הרפואות נכנס לסיכ- סוך גלוי עם משרד הבריאות. והיחסים עם שר האוצר? מוטב לא לשאול. "אבא" בן-גוריון לא אחת הוצרך ליהכך "וועדת פיוס" ולהשלים ביניהם. רצה אמריקאי ל- הקים מפעל "קוקה קולה" — קבע שר האוצר שוהוי השקעת הון. — לא — אלה הם מזונות! התעקש הדר"ר דב יוסף. נמלך ביניהם השלישי הסתלק ופתר בצורה זו את הבעיה.

אולם קיימת קואליציה, השרים ערבים זה לזה — גם השרים הדתיים. אבל מה עושים כשמתקרבות בחירות והדתי הוא גם סוחר וגם מוכר, תשיין, בעל מלאכה ועוזה, יצרן ויצואן — והמונים אלה מר- דיעים למנהיגיהם בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: "אנו דתיים, אבל צריך גם לאכול!" מתעוררת מבוכה ובתוצאותיה — "הוצאו לנו את יוסף! הוא בלתי פופולרי למדי!" ושר האספקה, "מבוסט", אם המצב רע עד שגם חברי הקואליציה רוצים לה- פטר ממנו, בודאי הצליח מאד.

אבל אל דאגו: — התביעה היא רק לתצרוכת פנימית. ושר האספקה החביב לא יסתלק מהר כל כך...

המלוכנים נסוגים

רחוב לילינבלום הפך ל"אלורוד" מזה כמה שבועות. כאן מתרכזת בורסת הזהב וכאן הועבר זמנית הברומטר של החיים הכלכליים במדגה. בורסת הזהב בתל-אביב היא כיום הביטוי להלך הרוחות בארץ.

מי שרוצה למצוא הגיון בתנודות המ- חירים בבורסת הזהב, יתאכזב לו. אין שום יחס לתנודות שער הזהב בבורסת העולמית ואין שום פרופורציה לשער מט- בע חוץ. אפשר כאן לעקוב אחרי תהליך כפול: ירידה בשוק הוולר השחור ובעת ובעונה אחת עלייה בשער המלכים, ול- הפך, אשתדק, למשל, בתקופה זו, הת- נודד שער המלכים בין 6.40 — 6.30 (הי- חידה) למרות העלייה בשער הדולר הש- חור. ולפני שנתיים, כשערך הלירה היש- ראלית היה יציב, התנודד מחיר המלכים בין 8.50 — 8.20 ליי, לתופעה זו אין תק- דים בחו"ל והיא אופיינית מאד לישראל.

החבני הראשון בשדה התעופה נשף מסכות או באלט מזרחי?

(אגב: ה"מלך" נקרא מלך על שום דיוקנו של מלך אנגלי הטבוע בו. ישנה גם "מל- כה" השווה לירה אחת פחות — מפני שהערבים מסרבים לקנות מטבע אשר דמו- תה של אשה טבועה בו).

כזה הוא טבעו של יהודי. — בשעת משבר פונה הוא לעגל הזהב. כך היה מאז ומתמיד. בימי מלחמת העצמאות ואח- ריה גדל הביקוש ל"מלכים". אז עלה השער בחו"ל בצעדי ענק וההברחה מארצות ערב ריכזה בוצעה במדיים המתאימים. מספ- רים על "פעולות מסחריות" עצומות של חברי אוי"ם, ששהו בארץ ושמשחר הזהב הפך אותם לעשירים מופלגים. ההפרש גדול בשער המלכים, ובין הארץ ושכנותיה וקרבת הגבול היוו דירבון חזק למכריחי הגבולות אף במקרים בינלאומיים, לפי אימ- ין יודעי דבר נמצאים כיום 2,000,000 סובר-

נים במדינת ישראל. כשהאירה תקופת הזוהר של ה"יבוא ללא תשלום", מתנות בצורות מכוניות לוקי- טרס ופריגידידים וחבילות מזון מחו"ל — עבר כובד ההתעניינות מהזהב אל הדולר השחור. ה"מלך" ירד מגולתו והדולר עלה לכס מושל הבורסה. הדולרים הוברחו לחו"ל לקניית "מתנות" והזהב נשאר כאבן שאין לה הופכים.

התמורות שחלו במשק המדינה בעק- בות הכרזת משטר ה"צנע" ופחות שער ה- הלירה הישראלית גרמו לעליית-מה בשער הזהב. בהלת הזהב החלה עם פרוץ המל- חמה בקוריאה, והגיעה לש אה אחרי פיר- סום צו הקיצוב, והשמעות שנפוצו על הקפאת הפקדונות, מלוות חובה וכו' הוסיפו שגן למדורה.

מי לא קנה זהב? קנו הסוחרים, שצב- רו סכמים ניכרים נמכירת הסחורות ב"שהור" או "לבן". קנו בעלי הפקדונות בבנקים שלא מצאו השקעה יותר ריטט- לית, קנו המועמדים לנשואים שחשבו סכוי מים קטנים לטידורים ביתיים, קנו הרגטיי- רים וקטנים וכו'. הספרים, כשהביקוש הוא גדול והה צעו אפסי אין בכלל מחיר לסחורה, וכך קצו המחירים מרגע לרגע ורבסוף בום... נסיגה.

אומרים המומחים: ידענו מראש. אין למתוח את החבל יתר על המדה. שני מיליון חתיכות זהב ב-15 ליי, זוהי מחצית מחזור המטבע בארץ. והיכן הדולרים והי- מסחר הקיים עוד? ומה יהיה אם באמת יתאמתו הניחוישים של כלכלני הזהב בנוגע למזומות הטמירות של שר האוצר להנחית אחת ולתמיד מכת מוות ל"מלוכנים"? והי- חשבון הוא פשוט עד למאד. מחיר ה"מלך" בשווקי חוץ אינו עולה על 11 דולר. ז. א. לפי השער הרשמי של הלירה הישראלית — כ-1 לירות, נו, תקנה הממשלה 100.000 חתיכות זהב בארבע ליי ותורוק את- לשוק. קודם-כל, מתפלספים האורחים הק- בועים של רחוב לילינבלום, תעשה הממ- שלה הון ואחר כך תצבור את כל הזהב בחזרה והתרוס את כל בעלי ה"סוברי- נים".

החבנים הגיעו

יום רגיל מימות השבוע. פקידי שדה התעופה מחכים בחוסר סבלנות לערכו של יום עבודה חסיני. ובינתיים נמשכת השגרה, בחינת המטען וביקרת היוזות. מטוס של חברת תיכונ המורח הקרוב מגיע, ובו קבוצת החבנים הראשונה. הם מתחזרים, שולטנות הכלולה בשטח החסות הערני.

הצופים משפשפים עיניהם: נשף מסכות או באלט מזרחי? מן המטוס מגיח ת- ויודות בחן נשים שחומות, גבהות קומה, שאזניהן נקובות שמונה נקבים לעגילי כסף כבדים, וצאריהן ענודים מחחרות מטבעות, חרוזים וסלילי חוטים ישנים, והן עושת הצאיות רקומות גונים עוים מתחת לאפודות צהובות צעקניות, מתנת הגיוניט. הן צוחקות ומתברחות בינן לבין עצמן כשהן צונות במדרגות המטוס עם ילדיהן, המסוענים עדיים כאמתם.

גברים חבושי טורבאנים, הדורים בטליות משי וחלצות סגולות וירוקות, מנערים מפניהם את פאות זקנם, וואטוסים חבושי כפות הטובות ולבושים מכסי ארגמן מת- רוצים על המסלול.

גם לבלרי שדה התעופה, הרגילים למטעני מהגרים מכל ארץ שבעולם, מגיחים מאחרי דלפקיהם להשתאית לאלה לבושי החג, העומי- דים צמודים לחצציהם: שני ק פים, שתי איילות וחבילות קטנות ארוזות יפה. ניסעי המטוס לא הניחגו בספק זמן רב. "אני שלמה", אומר עלם עדיי תכשיטים ומכיר בערכו, "בן אברהם, יצחק ויעקב ונישאתי על כנפי נשר, ככתוב בספר". בגאזה מגולל הוא את הספר להראות לנו את המלים הכתובות בכתב כה נאה על מגלות הקלף.

הגשים מתחרות בגברים, כי גם להן אוצרות, — קומקומים, בגדי משי, ועוד עדיים, מעשי ידי הגברים. והילדים מציעים בעיני פחם בורקות, נכלמים, ואומרים לנו את שמותם וגיליהם. משה ומשה, תאומים בני עשר, מספרים לנו בעברית צחה על חייהם בעון, ואיך יראו לצאת את הכפר היהודי הקטן פן יכוס הערבים. שם היה אביהם צורף כסף, אך התקשה לסחור עם העדה המקומית. אחותם, יפה הפיה בת שבע עשרה, אמרה לנו כי יום זה משנה את חייה כליל, כי הגה מעתה לא תשב עוד בביתה אלא